

Hällaryds skärgård

Id.nr.	KA0015
Län	Blekinge
Naturtyp	Kust och skärgård
Värdetraktsbeskrivning upprättad	2021-xx-xx
Värdetraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

ALLMÄN INFORMATION

Värdetrakten Hällaryds skärgård är beläget öster om Karlshamn i Karlshamn kommun. Området sträcker sig längs kusten från Yttervägga till Västra Udden och omfattar Tärnö i söder. Området omfattar en areal på 5194 hektar, varav 4297 hektar täcks av vatten. Botten består av många olika substratklasser¹ (K1, K2, K3 och K8). Den dominerande substratklassen är heterogena hårdbottnar som utgörs av block samt stora och små stenar (K2; 42%). Botten består även utav heterogena bottnar dominerade av sand med inslag av grovsand, grus och små stenar (K3; 26%), hårdbottnar dominerade av homogen håll med inslag av block och stora stenar (K1; 17%) och homogena mjukbottnar (K8; 15%). Värdetraktens största djup är 47,8 meter.

NATURVÄRDEN

Värdetrakten omfattar *sandbankar (1110) stora vikar och sund (1160) och rev (1170)*, vilka är hotade (sårbara) naturtyper enligt HEICOM och utpekade habitat inom Art- och habitatdirektivet. Området omfattar även naturtypen *skär och små öar (1620)* vilken har en otillfredsställande bevarandestatus inom Natura 2000.

Undervattensmiljöerna varierar i djupled mellan väldigt grunda områden till djupare sund. Detta resulterar i mosaikartade bottnar vilka utgör varierande livsmiljöer för en mångfald djur- och växtarter. De största naturvärdena återfinns i värdetraktens revmiljöer och grunda vegetationsklädda mjukbottnar. Områdets revmiljöer omfattas av täta blåmusselbestånd, blå- och sågtång samt kräkel. En stor del av blåmusselbeståndet har en täckningsgrad på minst 25% och fungerar som ett komplext habitat i vilket många arter finner livsmiljöer, såsom fisk, blötdjur, kräftdjur och ringmaskar. Blåmusselrev fungerar även som viktiga födosöksområden för fisk, framförallt plattfisk som i Östersjön är beroende av blåmussla som föda. Värdetraktens grunda musselområdena utgör även viktiga rast- och födosöksområde för dykänder som ejder, alfågel, svärta och vigg. Ejder och svärta är hotade arter (EN respektive VU) och den övervintrande alfågelpopulationen är stark hotad enligt nationella rödlistan.

Höga naturvärden finns även i värdetraktens grunda vikar som är skyddade från våg- och vindexponering. Exempelvis uppvisar Tärnös norra del mjukbottnar som domineras av kärlväxter såsom ålgräs, natingar och borstnate. Även undervattensmiljön runt Yttre Ekö uppvisar ett artrikt växtsamhälle som domineras av friska blåstångbälten och täta ålgräsängar. Här finns även inslag av hårsärv och natingar. De täta kärlväxtsamhällena och tångbältena

¹ [Ytsubstratklassning av maringeologisk information - PDF Free Download \(docplayer.se\)](#)

skapar utmärkta förutsättningar för ett rikt marint djurliv då de utgör tredimensionella strukturer vilka fungerar som viktiga lek- och uppväxtmiljöer för många fiskarter, såsom gädda, abborre, sill och torskfisk. Eftersom de marina miljöerna utgör både föda och skyddsstrukturer bedöms området som essentiella länkar för vandrande fisk, såsom ål, havsöring och torsk.

Värdetraktens små skär och öar är betydande för fågellivet. Här häckar många för den blekingska mellanskärgården typiska arter som fiskmås, grågås, ejder (EN), vigg, strandkata samt silver- och fisktärna. Havsörn och fiskgjuse utnyttjar havsområdet som födosöksområde och under vintertid övervintrar mängder med dykänder, såsom svärta, ejder, vigg, bergand (EN), knipa, småskrake, salskrake och alfågel. Den övervintrande alfågelpopulationen är starkt hotad enligt nationella rödlistan och dessutom är övervintringspopulationen för alfågel, svärta och ejder starkt hotade och den övervintrande småskrakepopulationen klassad som sårbar enligt HELCOM. Hanöbukten utgör även ett av de viktigaste områden för Östersjötumlare, vars population bedöms som akut hotad enligt den nationella rödlistan och HELCOM.

LANDSKAPSSAMMANHANG

Marina skyddade områden är inte i sig tillräckliga för att bevara den biologiska mångfalden och viktiga ekosystemtjänster i våra hav. De skyddade områdena utgör särskilt viktiga livsmiljöer och spridningskärnor för växt- och djurarter, men de ekologiska förutsättningarna i omgivande landskap har stor betydelse för konnektiviteten och påverkar därmed nätverket av marina skyddade områden och dess långsiktiga funktion för den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster.

Konnektivitet handlar om organismernas förmåga till spridning. Eftersom spridningsavståndet varierar mycket mellan olika arter och ofta även mellan olika livsstadier av en art måste man betrakta konnektiviteten på många olika skalor, mellan områden och inom områden. Marina däggdjur och fåglar har i allmänhet så stor spridningsförmåga att populationerna kan upprätthålla kontakten mellan olika områden inom samma havsbassäng. Emellertid finns det funktionella spridningsbarriärer mellan populationer av knubbsäl och tumlare i olika delar av Sveriges havsområde, vilket påverkar behovet av att skydda populationerna och deras viktigaste uppehållsområden.

Värdetrakten Hällaryds skärgård utgör en del av en kontinuerlig kuststräcka med likartad miljö, vilket talar för god konnektivitet för kustlevande organismer. Eftersom värdetrakten omfattar både inner- och ytterskärgård erbjuder området även exponerade miljöer med olika djup och skyddade grundområden med mynnande vattendrag. Detta resulterar i många olika livsmiljöer med god konnektivitet. Värdetrakten Hällaryds skärgård överlappar främst med kustvattenförekomsten Västra Blekinge skärgårds kustvatten men även Karlshamnsfjärden, Boköfjärden, Tärnöfjärden, Matviksfjärden och Sandviksfjärden och Mellersta Blekinge skärgårdskustvatten. Det finns artificiella spridningsbarriärer inom Karlshamnsfjärden och Matviksfjärden som påverkar konnektiviteten. Statusen i Karlshamnsfjärden och Matviksfjärden, med avseende på konnektivitet, är bedömd till måttlig då det i 30%, respektive 31% av ytvattenförekomstens grunda vattenområde (0–15 meter) förekommer bristande konnektivitet. Statusen är bedömd till god i Tärnöfjärden och Boköfjärden samt hög i Västra Blekinge skärgårds kustvatten, Sandviksfjärden och Mellersta Blekinge skärgårds kustvatten då det inte förekommer en betydande bristande konnektivitet i ytvattenförekomsternas grunda vattenområde. Statusklassningen baseras på en modellering av fysisk påverkan i svenska

kustvatten. Påverkansfaktorer som ingår i modellen är bland annat pirar, vågbrytare, utfyllnader och erosionsrisk (KustHYMO förvaltningscykel 3, 2017–2021).

Det förekommer många varierande övergångszoner mellan land och vatten som bidrar till positiva synergieffekter. Till exempel mynnar ett vattendrag med särskilt höga naturvärden (Siggarpån) direkt ut i denna marina värdestrakt. Mynningsområden är viktiga biotoper med högt bevarandevärde då miljöerna är viktiga som lek- och uppväxtområden för många fiskarter samt häckningsplats för fågel.

I anslutning till värdestrakten förekommer värdefulla strandnära betesmarker och strandängar vilka omfattar många känsliga och ovanliga växter. Dessa miljöer gynnar en mängd olika insektsarter och utgör därmed viktiga häcknings- och rastplatser för fågel. Dessa övergångsmiljöer fyller även en rad funktioner såsom vattenrening och vattenreglering, vilket ger skydd mot översvämning och torka. Våröversvämmade stränder kan fungera som viktiga lekområden för fisk, såsom gädda och braxen.

Intill värdestraktens östra del, i naturreservaten Eriksberg, Eriksbergs stränder, Bockön-Mjöön samt på Tärnö och Yttre Ekö, förekommer stora ytor med skogliga värdekärnor som består av en blandning mellan ädellöv- och tallskog. Övergången mellan skog och vatten är viktig för transport av näringsämnen från odlad mark. Dessutom transporteras organiskt material och insekter mellan dessa naturvärden vilken kan vara en potentiell källa till föda för många fiskarter. Den biologiska mångfalden är ofta stor i denna övergångszon.

NUVARANDE ANVÄNDNING

688 hektar (13%) är befintliga naturreservat (Bockön-Mjöön, Eriksberg, Eriksbergs stränder, Fölsö samt Tärnö I och Tärnö II). Tärnö I och Tärnö II planeras att sammanslås.

340 hektar (7%) är strandskydd.

72 hektar (<1%) är fågelskyddsområde (Lst, inte SPA).

Delar av värdestrakten är utpekade Natura 2000-områden. 907 hektar (17%) omfattas av Art- och habitatdirektivet SCI och 436 hektar (8%) omfattas av fågeldirektivet SPA. De två direktiven överlappar varandra delvis.

79 hektar (2%) är djur- och växtskyddsområden.

1650 hektar (32%) är utpekade riksintresse för naturvård (Eriksberg-Tjärö, NK8).

124 hektar (2%) är utpekade riksintresse för sjöfart. Området utgörs av en befintlig farled (Karlshamn-Ronneby kustled, farledsnummer 207).

301 hektar (6%) är utpekade riksintresse för Försvarsmakten (Hanö/Torhamn, TM0306). Området används som sjöövningssområde.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekosystemtjänster kan definieras som direkta och indirekta naturvärden som bidrar till människors välbefinnande. Denna marina värdestrakt tillhandahåller en mängd olika direkta ekosystemtjänster som bland annat:

Försörjande ekosystemtjänster

- Livsmedel (fisk, skaldjur, alger)
- Habitat för marina organismer
- Häckningsplats, övervintringslokal samt rast- och födosöksområde för fågel

Kulturella ekosystemtjänster

- Naturupplevelser
- Dykning/snorkling/kanot/kajak/segling/båt/övriga vattensporter
- Fiske
- Turism

Reglerande ekosystemtjänster

- Klimatreglering genom lagring av kol och näring i undervattensvegetation och bottenorganismer
- Klimatreglering genom vattenrening och vattenreglering i strandängar och strandnära betesmarker
- Vattenrening och förbättrat siktdjup genom filtrerande musslor och undervattensvegetation
- Stabilisering av sedimentbotten och minskad erosion genom undervattensvegetation och musslor

Övriga ekosystemtjänster

- Kosmetika, hälsoprodukter och naturmediciner (alger)

UTMANINGAR

Kustområden har generellt höga naturvärden men sammanfaller ofta med områden som berörs av mänskliga verksamheter. Nedan följer verksamheter/påverkansfaktorer och storskaliga miljöproblem som kan ha negativ påverkan på värdetraktens naturvärden och ekosystemtjänster:

Fysisk exploatering/omstrukturering

- Konstruktioner i vatten (t.ex. broar, vägbankar, bryggor, hamnar, pirar, utfyllnader, vågbrytare)
- Strandfodring och erosionsskydd
- Dumpning av muddermassor

Energiproduktion och materialutvinning

- Etablering av vindkraft, konstruktion och uppförande
- Produktion av vindenergi, driftsfas
- Utvinning av sand och sten

Transport och sjöfart (inklusive kablar)

- Sjötrafik
- Kablar och rörledningar
- Muddringar och breddningar (sprängning, grävning) för sjöfartsleder

Mänskliga aktiviteter (rekreation, militära övningar m.m.)

- Friluftsbåtar och båtliv, friluftsliv
- Muddring och dumpning för fritidsbåtar
- Forskning och undersökningar
- Militär verksamhet

Jakt och fiske

- Pelagiskt fiske (kommersiellt)
- Bottentrålning (kommersiellt)
- Bottensatta fiskeredskap (not, nät, långlina, burar) (kommersiellt)
- Fritidsfiske (sportfiske och husbehovsfiske)
- Spökgarn
- Fågeljakt

Utsläpp av näringsämnen och föroreningar

- Industriellt utsläpp (inkl. kylvatten)
- Läckage från förorenad mark och sediment (ex fiberbankar)
- Utsläpp från hushåll och kommunala reningsverk
- Utsläpp från jordbruk (näringsämnen och pesticider)
- Utsläpp från skogsbruk (näringsämnen och pesticider)
- Utsläpp från vattenbruk (näringsämnen och pesticider)
- Marint skräp

Utsläpp av klimatpåverkande gaser

- Uppvärmning
- Förhöjd medelhavsnivå
- Förlängda torrperioder
- Försurning

Främmande arter

- Predation
- Konkurrens

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

Kustnära vatten utgör värdefulla miljöer som är särskilt produktiva och därmed har vi ett stort ansvar att bevara dessa. Statliga och kommunala åtaganden genom olika typer av områdesskydd behöver kombineras med en långsiktigt hållbar fysisk planering som tar hänsyn till naturvärden och vikten av en grön infrastruktur i landskapet. Naturvärdena i värdetrakten kan bevaras eller förbättras genom att åtgärder vidtas, som bland annat:

- Undvika/anpassa exploatering i vegetationsrika miljöer som kan vara lämpliga lek- och rekryteringsområden för fisk.
- Undvika/anpassa exploatering i rika blåmusselområden (10% täckningsgrad eller högre).
- Ställa krav på ekologisk kompensation vid exploatering för att styra verksamheter och minimera påverkan.
- Minska påverkan av båtliv genom hastighetsbegränsningar och rekommenderade ankringsplatser.
- Minska påverkan av buller genom försiktighetsåtgärder och begränsad användning av sonar, pålning, sprängning och andra verksamheter som alstrar starka ljud.
- Riktad rådgivning till närliggande lantbrukare med avseende på värdetraktens naturvärden samt hur de kan bibehållas eller förstärkas.
- Dialog med boende i anslutning till värdetrakten om vikten av att inte släppa ut näringsämnen via enskilda avlopp eller jordbruksmark.

- Särskilt hänsynstagande under lekperioder för fisk och häkningsperioder för fågel. Hänsynstagande för säl, tumlare samt rastande och övervintrande fågel.
- Restaureringsåtgärder, såsom utplantering av undervattensvegetation, strand- och bottenstädning från marint skräp och spökgarn.
- Generella åtgärder för miljögifter och övergödning i Östersjön, såsom minska jordbrukets utsläpp av näringsämnen, begränsa farliga ämnen, införa avancerad rening på de största avloppsreningsverken inom Sveriges avrinningsområde till Östersjön och främja hållbart fiske (försiktighetsprincipen).

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är viktigt att hänsyn till värdetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid planering och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att de arter som förekommer i marina värdekärnor ska överleva.

REFERENSER, ATT LÄSA MER

[Kartläggning av fysisk påverkan av vattenmiljön - Havsmiljö och vattenmiljö - Miljöpåverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

[2017:23 Kartläggning av Blekingekustens ekosystemtjänster | Länsstyrelsen Blekinge \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Mosaic - ett verktyg till stöd för förvaltning av naturvärden i marina områden. - Vägledning - Vägledning, föreskrifter och lagar - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

[Ytsubstratklassning av maringeologisk information - PDF Free Download \(docplayer.se\)](#)

KARTA

